

Jan Fischer

-1-

Onthulling Thijsse beeld op Texel 11 September 1998.

Mijn hele leven ben ik een hele grote bewonderaar geweest van Jac.P.Thijsse. Daarvan wil ik gaarne vandaag getuigen met de onthulling van het fraaie Thijsse beeld van de heer De Jong. Het verheugt mij in het bijzonder dat ik dat mag doen in het bijzijn van zijn kleinkinderen. Ineke bedankt voor je brief.

Mijn jeugd bracht ik door in een smalle straat in Amsterdam. In de boekenkast van mijn ouders stond een serie boekjes van Heimans en Thijsse, zoals door het Rietland, In Sloot en Plas enz. Het was een nalatenschap van een broer van mijn vader. Helaas heel jong gestorven. Daarna de Verkade albums. Mijn moeder kon niet voldoende koek aanslepen om mijn plaatjes-honger te stillen. In de jaren daarna werd ik een fanatieke vogelman. In de wijde omgeving van Amsterdam, overal op de fiets achter de vogels aan. Vele malen op de fiets naar Th.Hof.Hoogtepunt als Th.daar zelf met vrouw rondliep.

In 1936 verliet ik de HBS en kwam in dienst van de Gemeente Amsterdam (Waterleiding). Ik schreef daar de duinkaarten voor Vogelⁿezang uit. Leerde zo vele vogelaars kennen en mocht als één der weinigen op de fiets door de duinen. In dat zelfde jaar 1936 in Oktober kwam ik voor het eerst op Texel. Kreeg een uitnodiging van Dr.v.Dobben om hem te helpen op de Vinkenbaan tegenover "Uit en Thuis". Logeerde destijds in hotel "Op Duin" bij de ouders van de heer Wuis. Bestond nog maar net en er woonden twee vaste gasten, waarvan ik mij nog herinner de onderwijzeres van de Koog, Kitty Mulder.

Na de oorlog eerst alle andere waddeneilanden verkennen en daarna weer terug naar Texel, natuurlijk ook Op Duin. De banden met de Fam.Wuis - nu junior - werden aangehaald en nu behoren ze tot onze beste vrienden op Texel. Vandaar dat ik hier vandaag sta. Waarom óók, vertel ik U later. In het oorlogsjaar 1940 leerde ik dank zij de Amsterdamse Waterleiding-duinen, de even fanatieke vogelman Ladiges kennen. Hij was na de oorlog nog twee jaar onderwijzer in Den Hoorn. Wij gingen in de weekenden en ~~vacanties altijd onafscheidelijk samen achter de vogels aan. We deden~~ een aantal bijzondere waarnemingen, die in de publiciteit kwamen, zoals de eerste waarneming van een Kleine Burgemeester meeuw in Nederland. We inventariseerden de veenplassen Vinkeveen en Botshol op vogels en kwamen zo op het idee een vergunning voor een inventarisatie van de vogels van het Naardermeer bij Natuurmonumenten aan te vragen. Op voorspraak van Jan Drijver, die ik al jaren kende, ging ook Van Tienhoven accoord, ons een wetenschappelijke vergunning te geven voor het naardermeer. Dat was in Augustus 1942.

Een geweldig moment voor Ladiges en mij. Na enige maanden intensief inventariseren kwam ik ineens op het idee, zou het niet leuk zijn Thijsse in dit onderzoek te betrekken. Hij was immers toch de grote pleitbezorger van het Naardermeer. Ladiges vond het een prima idee. Op 21 November 1942 schreef ik Thijsse een brief over ons onderzoek en drie dagen later lag er zijn enthousiaste antwoord in de bus "Heel graag zal ik U beiden Zaterdagmiddag ontvangen om 4 uur, als "wanneer ik ben herrezen uit mijn middagrust. Het verheugt mij, dat "U beiden het ornithologisch onderzoek van het Naardermeer aanvaard hebt. "Wij kunnen er allemaal veel plezier aan beleven. Er zijn velerlei problemen op te lossen. U begrijpt matuurlijk wel dat dit een bezigheid "is voor jaren. Daar kunnen we dan Zaterdag eens prettig over praten." Met hartelijke groeten Uw Jac.P.Thijsse.

Deze uitnodiging was de opening van in totaal zes onvergetelijke ontmoetingen met deze boeiende en inspirerende man. In levende lijve even humoristisch en onbekommerd als in zijn ontelbare publicaties. Altijd vol van zijn werk voor het tijdschrift "De Levende Natuur" en ~~zijn on-~~
vele ~~telbare~~ ontmoetingen met bekende natuurbeschermers bij hem thuis. Tot het einde toe vol plannen, ook toen zijn gezondheid hem beperkingen op gingen leggen. Zijn stralende lach zal ik nooit vergeten. Onze ontmoetingen met Thijsse speelden in de oorlogsjaren 1942/1944, dat waren ook de laatste levensjaren van Thijsse. Hij overleed plotse-ling in Jan.1945, helaas kort voor de bevrijding. Wij mochten hem dus onder heel bijzondere omstandigheden ontmoeten ~~en~~ in de wachtkamer van de bevrijding. Dat onderwerp keerde altijd terug bij onze ontmoetingen. Van de zes ontmoetingen, die wij in 1942/1944 met Thijsse mochten hebben heb ik destijds na afloop notities gemaakt. Deze notities met herinneringen heb ik in 1995 in een bundel uitgewerkt, met de hulp van een dochter van mijn vriend Ladiges en niet te vergeten de hulp van Harry de Graaf van de Texelse Courant. Met deze bundel wil ik een beeld oproepen van Thijsse's laatste levensjaren. Mijn vriend Ladiges was in 1987 overleden in Holten.

Nu komt de Fam.Wuis weer in beeld. Zij kregen de Thijsse-bundel van mij en hun huis werd "Binnenduin" gedoopt. Enige weken geleden op een Zondag kwamen ze mij vragen het Thijsse beeld van de heer De Jong te onthullen. Ik was wat overdonderd - even daarover denken - en dan ja ik doe het. Voor Thijsse doe je alles, hij deed zó veel voor ons.

Jan Fischer

Bijna 15 uur mochten we met Thijsse van gedachten wisselen over allerlei onderwerpen. Wat een voorrecht! De gesprekken betroffen natuurlijk hoofdzakelijk onze ervaringen op het Naardermeer en de aanbevelingen van Thijsse voor de aanpak. Daarnaast zijn schat aan eigen ervaringen. Er is heel veel geschreven over de veelomvattende verdiensten van hem en ook over alles wat hij heeft geschreven. Daarom lijkt het mij in dit geval interessant ^{uit die gesprekken} een aantal uitspraken en persoonlijke ervaringen in herinnering te roepen, die Thijsse zo bijzonder maakten.

Ons eerste bezoek aan Thijsse op 24 November 1942 in huize "Binnenduin".

Thijsse doet ons zelf open en stapt in het schemer naar buiten. Daar staat ons idool, een moment om nooit te vergeten. Hij opent meteen joviaal "Wie is Fischer en wie is Ladiges". Jongens ik heb veel over jullie waarnemingen gelezen en dan dacht ik vaak "wat zouden dat toch voor snaken zijn"! Als maar doorpratend gaat hij ons voor naar binnen. Waren jullie vandaag nog in Thijsse's Hof. Dat waren we. Hebben jullie de Goudvinken nog gezien? Binnen wordt het al donker en Thijsse gaat meteen de hoge ramen verduisteren. We weten meteen dat hij geen vriend is van de Duitsers. Onmiddellijk vertrouwen jegens ons, dat we aan de goede kant stonden. Hij had een rotsvast vertrouwen in de goede afloop van de oorlog. Midden in de kamer staat een grote kachel, die als "Brabander" aan ons wordt voorgesteld. Bovenop staat zijn pannetje met eten te piepen. Een groot blok hout verdwijnt bovenin. Zie zo, die is weer een half uur zoet. Hij vreet hout, komt er dan olijk achteraan. Op tafel ligt een nieuwe kaart van het Naardermeer, die v.Tienhoven hem toezond. Hebben jullie die dan niet? Stom dat hij jullie vergat, maar dat mag je hem niet overbrengen. We zijn dikke vrinden en gaan tactisch met elkaar om. v.Tienhoven was inderdaad naast Thijsse de grote man om de vele plannen ^{van Thijsse} financieel te onderbouwen. Nederland heeft ook veel aan v.Tienhoven te danken.

Thijsse gaat dan in de "jij vorm" over. Alles wil hij weten over onze Naardermeer avonturen. Hoe we nog aan een maandabonnement op de bus naar Muiderberg zijn gekomen. Waar slapen jullie in de weekenden. In een hooiberg bij boerderij "Stadzicht" in Naarden aan de rand van het Meer. Als hij hoort, dat wij de reiskosten Muiderberg zelf betalen, vindt hij dat het v.Tienhoven Studie fonds hiervoor moet opkomen. Daar ga ik v.Tienhoven over schrijven en meteen voorstellen, dat jullie voor de overnachtingen van het weekend huis van Burdet op de Visserij gebruik kunnen maken. Daar tussen door "Jongens als je geheimen hebt, mij niet vertellen, want ik ben een flapuit!" Bordjes verboden toegang heb ik niet altijd gerespecteerd. Ik Ben altijd met de zondaren geweest. Omstreeks 1900 was ik enige jaren hoofd van een school aan de Passeerdergracht in Amsterdam. Echte jongens met een hart van goud, maar ze

konden stelen, liegen en vloeken als de beste. De ouders waren vaak op school. Als het niet goed ging zeiden ze "meester slaat U hem maar op zijn verdommenis!" Van school wipt hij over naar het Instituut voor arbeidersontwikkeling. Sterke mensen met een sterke kern, waarvoor hij diep respect heeft. Elke winter lopen ze heen en weer van Amsterdam naar Bloemendaal voor een bezoek van enkele uren aan Thijsses Hof. Ondanks een verbod van deze club door de Duitsers zijn ze niet in de versnippering gegaan. De oorlog duurt hem veel te lang. Hij is ook erg geïnteresseerd hoe wij uit handen blijven van de "Arbeitseinsatz" voor de Duitse oorlogsindustrie. Hij geniet van onze hongertochten naar de Veluwe. In het weekend op de fiets met Ladiges door het Eemland naar Doornspijk. Daar hebben we onze adresjes voor rogge, eieren en soms boter. Op de terugweg werden we op Zondagavond in het Eemland gecontroleerd door ambtenaren van de Crisis Contrôle Dienst. Ze stonden voor vlees, dus we mochten onze contrabande behouden. Jammer dat onze fietsbanden zo hard slijten. Het aantal lekke banden neemt snel toe.

Aan het slot van ons eerste bezoek belooft Thijsses ons een brief te schrijven met alle gegevens, die in zijn bezit zijn over het Naardermeer. Die zijn voor jullie van belang bij het onderzoek.

Na een levendig gesprek van 2½ uur merken we dat Thijsses moe wordt. Hij heeft een hoogrode kleur van inspanning. Dan vertelt hij ons nog terloops, dat de zoon van zijn vriend Heimans met vrouw en kinderen is afgevoerd naar Westerbork. Dat doet me veel verdriet volgt zachtjes. Van mijn zoon in Indië had ik al twee jaar niets meer gehoord. Gelukkig nu pas een goed bericht. Mijn andere zoon zit in Delft. Jongens waar hij trots op is.

Thijsses doet ons uitgeleide samen met zijn hond, stapt naar buiten onder de sterrenhemel, een stevige handdruk en een amicaal adieu. Ladiges en ik kijken elkaar aan "een avond om nooit te vergeten."

Prompt een week later bereikt ons de beloofde brief met alle gegevens over het Naardermeer uit het archief van Thijsses. Vijf kantjes in een vloeiend handschrift, zonder één doorhaling daarin.

22 December bedank in hem per brief voor zijn Naardermeer-testament. Helaas kan ik U deze brief niet voorlezen. Dat zou te veel tijd in beslag nemen.

In April 1943 schrijven wij Thijsses een brief over de voortgang van ons onderzoek. Thijsses antwoordt prompt op 7 April 1943

Waarde Heer Fischer - Wat hebt U mij een genoegen gedaan met Uw brief. Het vervult mij met vreugde dat U beiden nu op het Naardermeer werkt zoals het behoort en dat U het genot ervan echt tot op de diepste diepte proeft. Ik word erdoor herinnerd aan mijn besten tijd. Heel graag zal ik in de volgende week U beiden ontvangen en dat kan best 's avonds, om 7 uur of half acht. Voorlopig heb ik iedere avond vrij, minus Woensdag of Donderdag. Willen wij het dan stellen op Dinsdag 13 April. Graag even een briefkaartje ter bevestiging. Kan Dinsdag niet, dan Vrijdag.
Met veel hartelijke groeten Uw Jac.P.Thijssse

Alles ging per briefkaart, telefoon was er niet meer.

16 April 1942 brengen wij Thijssse ons 2e bezoek.

Bij aankomst "Binnenduyn" staat Thijssse al achter de deur. Hij had ons al lang gezien bij de zingende nachtegaal tegenover zijn huis.

Zit die ook op het Meer. Ja gelukkig hebben we enige paren gehoord. Vandaag heeft Thijssse de brandnetels in zijn tuin gemeten, maar een halve meter hoog. Ze zijn nog niet de helft van vorig jaar. Meteen weer thuis, of we hier al jaren komen. We schuiven aan de grote tafel en Thijssse wil alles horen over zijn Naardermeer. De Visserij, het huisje van Burdet is voor ons een weelde, de rietsnijders, onze nachtelijke tochten in de Zaanse jol van de opzichter. De één roeit en de ander tekent alles op de kaart aan. Hij vindt het fijn dat we in het onderzoek ook aandacht besteden aan planten en insecten. Hij had intussen v.Tienhoven over ons geschreven. Naar later blijkt over een bijdrage aan onze reiskosten naar Muiderberg. Dan vraagt hij naar het Machinehuis aan de Meerkade. Foeilelijk, mag van hem van de aardbodem verdwijnen als de bewoners er uit zijn.

De jaarvergadering van Natuurmonumenten in Kras op 20 Maart 1943 komt ter sprake. Hier trok de NJN nogal van leer tegen het gevoerde beleid. Hij toont veel begrip voor de verlangens van de jeugd, maar is het niet eens met de manier waarop deze verlangens worden geëit. Intussen zet hij voor ons een kopje surrogaat thee.

Met electriciteit moet hij zuinig zijn. Van zijn huisarts mag hij niet te ver van huis, anders kwam hij ons zeker in Muiderberg opzoeken. Er is een herdruk in voorbereiding van het Wandelboekje met nieuwe insectenplaten. Na zijn dood zal de bekende flora overgaan naar Dr.Kruseman. Wat heeft hij nog veel om handen.

Bij het afscheid loopt Thijssse eerst naar het buffet en stopt ons twee blikjes levensmiddelen toe en een sinaasappel. Met de blijde blik van een grootvader. In de deurpost een hartelijk afscheid en 't adieu klinkt weer veel te vroeg. Op weg naar huis drie maal dekking zoeken voor luchtalarm. Dr Tommies komen over op weg naar Duitsland.

2 Augustus 1943 schrijft Thijsse ons opnieuw

Waarde Vrienden, Hartelijk dank voor jullie gelukwensch, met mijn verjaardag, die mij mijn dierbaar Naardermeer zoo dicht aan 't hart brengt. Natuurlijk wil ik heel graag van alles en nog wat hooren. Mijn "spreekuren" zijn nog altijd 's morgens van half tien tot half twaalf, 's middags van half twee tot half zes en 's avonds na zevenen.

Tot 15 Augustus heb ik het erg druk, maar nadien kan ik voorloopig iederen dag, behalve Donderdags. Met veel hartelijke groeten, Uw Jac.P

Zaterdagavond 21 Augustus 1943 ons derde bezoek aan Thijsse

Thijsse begroet ons met "ondanks de oorlog zien jullie er nog patent uit. Dat kan niet anders dan met een leventje van paling en eend.

Als gebruikelijk eerst over de vorderingen van de geallieerden en de kansen van de oorlog. Thijsse was altijd prima op de hoogte. Ik weet niet of hij naar radio Oranje kon luisteren.

Over de door ons gesignaleerde achteruitgang van Zwarte Stern en Visdief op het Naardermeer had hij v.Tienhoven geschreven. Juist na een volledige bescherming. Resultaat een boze brief van vriend v.Tienhoven! Ineens komt de hond van Thijsse binnen. Ja die heeft bronchitus en een lichte longontsteking. Om op te knappen heeft hij een eitje met cognac nodig. Dan volgt humoristisch "ja dat lust ik zelf ook wel" en die stommerd (hond) vindt het niet eens lekker!

Goed bericht van zijn kleinzoon in Duitsland. Gaat nog niet zo slecht. Ook af en toe een postwisseltje van Opa, dat helpt.

De aantasting van de duinen door de Duitsers voor de Atlantik Wall Hij maakt zich daarover nog geen zorgen. Direkt na de oorlog flink aanpakken en dan maken we er één groot reservaat van van de Belgische kust tot Rottum.

~~In~~ Thijsse's Hof een geschenk in 1925 van het Nederlandse volk bij zijn 60e verjaardag is ~~helaas~~ een duur cadeau waar geld bij moet. Helaas worden daar regelmatig zeldzame planten weggehaald.

Dan ineens "Hebben jullie last van de Duitsers op het Meer, buiten de jacht?" Een maand geleden waren ze op zoek rond het Meer naar afgeschoten Engelse oorlogsvliegers. Zij doorzochten o.m. ons huisje op de Visserij. Gelukkig waren wij er die avond niet. Wel vonden ze een oud legerhemd van Ladiges en dat werd even kritiek.

Houdt vooral goed contact met Jan Drijver als de bewaking tekort schiet. Maak geen jaloerse mensen met jullie vergunning. Jullie hebben echter alle recht op steun en medewerking.

Het is al laat geworden, dus snel naar het welluidende adieu.

In de loopspas naar het station om voor de spertijd thuis te zijn.

Ons vierde bezoek aan Thijsse 31 December 1943 16 uur.

Bij aankomst treedt Thijsse ons tegemoet met "welkom Fischer en Ladiges op deze bijzondere dag. Ouderjaarsdag voor ons gereserveerd, toch wel een hele eer. In de gang worden we voorgesteld aan Mevrouw Burdet, dochter van de bekende vogelfotograaf. Zij heeft een deel van de verzorging van Thijsse op zich genomen.

Thijsse feliciteert ons met de aanstelling "Controleur Vogelwet 1936". Mooi zo jongens, die moeten er na de oorlog veel meer komen. v.d. Most van Spijk is op het Departement in Den Haag de man, die dat regelt. Het gesprek komt dan op een bekende vogelman, die enkele bijzondere waarnemingen heeft gedaan. Prompt valt Thijsse dan in met "daar zou ik altijd wel twee getuigen bij willen hebben".

Zijn Vogelboekje is opnieuw in bewerking met medewerking van de tekenaar Rein Stuurman. Die moet je niet beoordelen naar zijn tekeningen in "Zien is kennen". Dat was haastwerk en daar heeft hij zelf ook het zuur over in. Verder ben ik bezig zo'n beetje mijn nalatenschap te regelen. Alles ligt klaar als ik dood ga. Nico Tinbergen neemt het redacteurschap over van de Levende Natuur. We zijn bezig een blad te maken voor jonge biologen. Ik zou het verbazend leuk vinden daarin ook bijdragen van jullie op te nemen. Helaas zitten vele van mijn opvolgers achter prikkeldraad, maar dat gaat snel anders worden.

Wij zagen een Koninginnepage op het Naardermeer op 26 Mei. Thijsse haakt meteen in, dat hij met de vader van Frederik van Eeden de voedselplant vond op het Meer, de driedelig gespleten Peen.

Na de oorlog vindt hij dat een ruim huis voor onderzoekers gebouwd moet worden met veel faciliteiten en natuurlijk ook een biljart!

Thijsse vraagt of wij een bekende vogelman kennen in Amsterdam, die in de NSB zit. Natuurlijk kennen we hem. Jammer jongens, maar vergevend daar achter aan "we zullen hem na de oorlog niet lastig vallen.

De bitterheid van de oorlog heeft Thijsse beslist niet rancuneus gemaakt. Integendeel hij was bijzonder ruimhartig.

Mooi vond hij dat wij ons op het Naardermeer niets behoeften aan te trekken van de spertijd. Zonder opgemerkt te worden konden we tot diep in de nacht rondtrekken.

Thijsse wil nu graag een artikel van ons over de rietzangers van het Naardermeer voor de Levende Natuur. Hij vindt wel, dat we dit even aan Jan Drijver moeten voorleggen. Wij beloven hem binnenkort een concept te sturen. Dan staan we ineens al weer in de hal. Een afscheid met de beste wensen voor het nieuwe jaar. Zijn adieu begeleidt ons op deze oudejaarsavond. Een mooier afscheid van dit bijzondere Naardermeer- en oorlogs-jaar is niet denkbaar.

In Februari 1944 sturen we Thijsse een concept voor ons artikel over de Rietzangers van het Naardermeer. Jan Drijver gaat accoord met plaatsing in de Levende Natuur.

18 Maart 1944 schrijft Thijsse ons een nieuwe uitnodiging voor een bezoek aan "Binnenduin"

Waarde Fischer - Jullie bent Donderdagavond 23 Maart hartelijk welkom kwart vóór zeven is eigenlijk nog beter dan kwart over zeven; ik denk maar aan het tijdag binnen zijn en de duisternis. Natuurlijk is het met deze gekke winter en het late voorjaar hard nodig, dat jullie zoo vroeg mogelijk en zoo vaak mogelijk het terrein bezoeken met veel hartelijke groeten Uw Jac.P.Thijsse

Donderdagavond 23 Maart 1944 ons 5e bezoek aan Jac.P.Thijsse

Het is een mooie lenteavond als we over de Parallelweg bij "Binnenduin" aankomen. De zanglijsters zingen volop. Thijsse begroet ons joviaal als gebruikelijk, terwijl hij breedgeschouderd in de deur staat.

Hang je jas maar snel op, want we hebben een boel te bespreken. De energie straalt weer van hem af. De stoelen rond de kachel staan al klaar. De Brabander is verdwenen en vervangen door een ander model buitennissige kachel. Jongens hij straalt een beste warmte uit, maar vreet ook hout. Intussen roert hij huiselijk in de pap boven op de kachel. De havermoutpap met volle melk is vast voor morgen. Ze moet nog drie minuten doorkoken, want daar hangt veel van af. Niet mijn bui morgen, maar wel of de pap goed smeug is. Vervolgens vertelt hij ons over zijn huisgenote Mevr.Burdet, die voor hem zorgt. Vanavond is ze op ziekenbezoek. Eerst had hij alleen overdag een dienstmeisje.

Mijn zoons hebben echter beschikt, dat er iemand voor dag en nacht moest komen. Mevrouw Burdet, die van de Duitsers toch haar huis moest verlaten, heeft deze taak bereidwillig op zich genomen. We kunnen het best met elkaar vinden. Tussendoor wordt een kopje Rona surrogaat-thee voor ons gemaakt. Voor oorlogsbegrippen nog goed drinkbaar.

De jaarvergadering van Natuurmonumenten in Kras op 18 Maart '44 komt weer ter sprake. Opnieuw is de NJN weer hard van leer getrokken tegen het beleid. Van Tienhoven heeft de grootse moeite de zaak in de hand te houden, ook al door zijn toenemende doofheid. De klachten hebben volgens Thijsse een grond van waarheid. Ook hij wil duidelijk vernieuwingen na de oorlog. De wijze van oppositie voeren blijven hem dwarszitten. Met gepaste trots vertelt hij als bestuurslid te zijn herkozen. 1945 bestaat Natuurmonumenten 50, jaar, hij heeft het er nu al druk mee. De verwoestingen in de Nederlandse bossen om aan brandhout te komen, verontrusten hem niet. Hij blijft de eeuwige optimist. Hij had juist aan Van Steyn - directeur SBB - een brief geschreven met felicitaties, dat zijn jonge houtvesters een unieke kans kregen om na de oorlog hun proeven van bekwaamheid af te leggen.

Dan wipt hij weer over naar Thijsse's Hof.

Met behulp van zijn tuinman heeft Thijsse een schuilhut neergezet in Thijsse's Hof. Het wordt buiten al schemerig, dus moet er weer verduisterd worden. Een tweede kop thee wordt ingeschonken en Thijsse zoekt voor ons de grootste biscuits in de Verkade trommel.

Dan komt nog ons artikel over de Rietzangers ter sprake voor de Levende Natuur. Thijsse neemt op zich één kaart te tekenen met al onze waarnemingen. De uitsmijter wordt gevormd door een IJsvogel, die precies tussen ons beiden doorvloog, toen we onder de spoorbrug van de Boomvaart lagen. Bij het afscheid klinkt bemoedigend "nog even volhouden en dan zijn we weer vrij en dan Adieu... Buiten is het zo donker dat we het hek niet kunnen vinden, dus klimmen we maar ergens over de heining. Een bezoek aan Thijsse betekent altijd weer opgeladen worden met nieuw enthousiasme en bewondering voor deze unieke man.

10 April 1944 schrijft Thijsse een brief aan Ladiges

Ik hoorde van Brouwer dat je maar zoo'n klein kijkertje hebt. Ik gebruik mijn Zeis 8x slechts heel zelden en nu zou het mij een genoegen zijn, wanneer je dat instrument in bruikleen zoudt willen aanvaarden. Het hangt hier ongebruikt, omdat ik vooral botanicus ben en wat ik aan ornithologie doe, gaat vooral op het gehoor en op zeer vertrouwde omgang van nabij. Wil je het instrument eens komen halen. Voorlopig is de eenige voorwaarde dat ik hem steeds kan terugkrijgen met veertien dagen opvragen of dat, als ik eens onverwacht het tijdige met het eeuwige verwissel, het ding opgezonden wordt aan mijn zoon Prof. J. Th. Thijsse. Met zeer hartelijke groeten en je veel mooie waarnemingen toewensend Jac. P.

Op 5 Augustus 1944 reageert Thijsse als volgt op onze gelukwens voor zijn verjaardag op 25 Juli 1944 - 79 jaar;

Waarde Fischer - Dank voor jullie felicitatie. Het was maar een stille verjaardag, want ik moet mij weer wat rustiger houden. Intussen zou ik jullie beiden toch heel graag weer eens willen spreken. In de week van 12 Augustus ben ik vrij. Als jullie dan eens op een avond om 7 uur zoudt willen komen, kun je nog wel vóór 10 uur weer binnens-kamer zijn. In een paar uur kunnen we heel wat afdoen. Laat mij dan even weten wanneer je kunt komen. Alle avonden zijn beschikbaar.

Met veel hartelijke groeten aan U allen Uw Jac. P. Thijsse

Ons 6e en laatste bezoek aan Thijsse, Woensdagavond 16 Augustus 1944.

We worden in de tuin ontvangen, want het is prachtig zomerweer. Daar ontmoeten we ook de opvolger van Thijsse bij het Kennemer Lyceum. Thijsse wil eerst weten of we nog goed nieuws hebben over het verloop van de oorlog. Hij is prima op de hoogte van de vorderingen van de geallieerde opmars ondersteund door gedetailleerde kaartkennis van Frankrijk. Enigszins teleurgesteld daar achter aan "het gerucht van

een nieuwe landing bij de golf van Biskaje zal wel op fantasie berusten. Als altijd was hij erg benieuwd naar onze ervaringen op de hongertochten met de fiets. Dat wordt wel steeds moeilijker. Op onze laatste weekendtocht naar Doornspijk hadden we onderweg dertien lekke banden. We hebben nu voor en achter een tuinslang gemonteerd, maar dat is behelpen. We waren nog naar Brabant om onze rogge-voorraad aan te vullen voor ons bordje pap. We hadden allebei een smokkelvest onder onze jas, dat ons wel heel erg dik maakte in deze barre oorlogsomstandigheden. Op de terugreis werden we aangehouden door de Economische Contrôledienst. Gelukkig stonden die gasten voor sigaretten, dus we hadden weer het geluk aan onze zijde. Thijsse genoot van dit soort verhalen en klapte wel eens van plezier in zijn handen.

We hadden hem in de tussentijd geïnformeerd dat we verloofd waren. Zijn vraag "Krijgen jullie geen mot met de dames, dat ze jullie zo vaak moeten missen voor het onderzoek. Je moet ze maar vast voorbereiden dat het met jullie nooit vetpot zal worden, volgt in vrolijkheid. De zetsels voor de heruitgave van zijn Vogelboekje zijn verbrand tijdens het bombardement van Nijmegen. Er wordt al gewerkt aan een nieuw zetsel. Dan volgt, zijn jullie nooit ziek op het Naardermeer. Tijdens een verblijf van een week - logerend in Muiderberg - was ik beroerd aan toe. Gevolg van ondervoeding. Klaas Hoetmer hielp mij er toen weer bovenop met een ouderwets degelijk bord groentesoep. Daar ben ik hem nu nog dankbaar voor. Hij blijft ons maar stimuleren met nieuwe ideeën en mogelijkheden. Zijn onafscheidelijke vlinderdasje danst vaak op en neer onder zijn imposante witte snor. Vandaag draagt hij paarse sokken. Het jaar 1945 blijft hem bezig houden, want het moet een jubileumjaar worden. Allereerst moet Nederland bevrijd zijn. Natuurmonumenten bestaat dan 40 jaar, v.Tienhoven wordt 70 jaar en zelf hoop ik 80 te worden.

Intussen komt een jongeman de tuin inlopen. Thijsse er op af en krijgt een pakje. Wij mogen raden naar de inhoud. Geen idee. Vrolijk vertelt Thijsse dat er hondenhaar in zit. Mevrouw Burdet wil als eerste in Nederland trachten daarvan warme wanten te maken.

Thijsse vindt het hoog tijd worden weer eens een bezoek te brengen aan het Naardermeer. Dat is al meer dan vijf jaar geleden! Zo 'n bezoek af en toe vinden jullie toch niet onaardig. Heerlijk natuurlijk! Wat een plannen nog tot allerlaatste moment.

We speuren nu toch weer iets van vermoeidheid bij Thijsse. Een lichte trilling van de onderlip, maar hij blijft je boeien tot het allerlaatste moment. We hopen zo vurig dat hij alle plannen voor het bevrijdingsjaar 1945 nog kan beleven. De avond is omgevlogen en we

moeten noodgedwongen afscheid nemen van de man, die ons allen zó veel heeft geschonken. Wij komen nog langs zijn werkkamer. Het bureau ligt opgetast met papieren. Zijn werklust is nog onverflauwd. Hartelijk zwaait hij ons uit met het vertrouwde adieu, niet beseffend dat dit zijn allerlaatst adieu aan ons zal zijn.

In September 1944 schrijven we Thijsse nog een laatste bedankbrief. Kort daarna in September wordt hij door de Duitsers gedwongen zijn geliefd "Binnenduin" te verlaten, na een gelukkige periode van 42 jaar. In Overveen wordt hij dan liefderijk opgenomen - samen met Mevr. Burdet - bij de familie Bierens de Haan.

8 Januari 1945 komt Thijsse plotseling te overlijden in een tijd, dat alles in Nederland ontwricht is. Treinen rijden niet meer en communicatie is nauwelijks mogelijk. Zijn promotor Prof. Stomps loopt heen en weer van Amsterdam naar Bloemendaal met hege hoed voor de begrafenis v. Tienhoven legt de afstand af op een fiets met houten banden.

Wij horen op het Naardermeer ^aps veel later van zijn overlijden.

Na de oorlog mogen we nog een keuze doen uit zijn boekenbezit bij prof. Stomps in de Hortus.

Zijn dood was een grote schok voor natuurminnend Nederland, zeker ook voor Ladiges en mij.

Gelukkig zijn er twee Stichtingen, die de herinnering aan Thijsse levend willen houden. In de eerste plaats de Stichting Thijsse's Hof in Bloemendaal. Daarnaast de Heimans en Thijsse Stichting in het Hugo de Vries Centrum in de Hortus in Amsterdam. Daar wordt alle literatuur van Thijsse zorgvuldig verzameld en bewaard. Zelf heb ik gaarne de persoonlijke brieven van Thijsse aan deze Stichting overgedragen. De bewonderaars van Thijsse behoren donateur te zijn van deze beide Stichtingen.

Naast het Naardermeer hebben wij de voetsporen van Thijsse gevolgd naar Texel, zijn tweede liefde. In 1972 ontdekten we hier in De Koog een ideaal huis tegenover een Staatsbos. Rond ons huis een heemtuin ingericht met hulp van Kees Sipkes en 't onvolprezen heempark in Amstelveen. Later kwam er nog een stukje bos bij met stinzeplanten. Zo mogen we nu al ruim 25 jaar genieten van ons eigen Thijsse Hof op Texel. Als ik dan samen met mijn vrouw rondwandelen in dit domein, genietend en elkaar wijzend op de nieuwe ontdekkingen - Dan ineens verrijst weer dat jeugdbeeld uit Bloemendaal - In Thijsse's Hof zie ik Thijsse met zijn Vrouw lopen genietend van hun Hof. Op gepaste afstand geniet ik daarvan en nu geniet ik nog steeds van dat beeld, maar nu zelf. Ik hoop U met mijn herinneringen een idee te hebben gegeven wat deze grote man nog allemaal bezig hield met zijn werk en al zijn natuurvrienden. Onbekommerd met een rotsvast vertrouwen op een goede afloop van de oorlog. Helaas mocht hij dat niet meer beleven.